

Justitiedepartementet
Rosenbad 4
103 33 Stockholm

Remissvar avseende Häktesutredningens betänkande, *Ny häkteslag*, SOU 2006:17

Häktesutredningen avser huvudsakligen formerna för beslut avseende restriktioner. Det är delvis ett svar på Europarådets tortyrkommittés vid flera tillfällen upprepade kritik mot en ordning där åklagare enligt eget huvud kunnat förordna om restriktioner.

Förslaget att tingsrätten i framtiden ska fatta beslut om vilka restriktioner åklagaren får meddela, framstår ur rättsäkerhetssynvinkel som ett steg framåt. Även förslaget att tingsrättens beslut ska kunna överklagas till hovrätten är ämnat att stärka rättsäkerheten. Däremot saknas en diskussion i betänkandet om ett annat förslag som ligger i linje med de två ovanstående förslagen: att restriktioner ska motiveras *skriftligen*. Det framgår att det är kommitténs uppfattning att den ändring som genomfördes 1999 – då åklagare ålades att vid häktningförhandlingar muntligen motivera restriktioner – inte har påverkat andelen häktade som beläggs med restriktioner. Det är dessutom ”en gemensam uppfattning” bland tillfrågade domare och åklagare, noterar kommittén i en utvärdering av 1999 års reform, ”att åklagare i stort sett aldrig, eller i vart fall mycket sällan, motiverar en begäran om tillstånd till restriktioner särskilt” (s 126). Med tanke på att restriktioner i kombination med häktning är en synnerligen integritetskränkande åtgärd är detta förhållande anmärkningsvärt ur rättsäkerhetssynpunkt.

Det är med viss förvåning vi noterar frånvaron av diskussion av tortyrkommitténs förslag att åklagare skriftligen ska motivera restriktioner. Det är möjligt att det finns goda argument mot förslaget från åklagarhåll. En diskussion hade kunnat synliggöra motargumenten. Nu är det svårt att följa varför förslaget förkastats.

Det är annars svårt att utifrån befintlig kriminologisk forskning ge synpunkter på de förslag som förs fram i betänkandet. Kommittén för ett resonemang som rör avvägningen mellan de häktades rättigheter att kommunicera med andra och åklagarsidans intresse av effektiv brottsutredning. Detta är både en normativ och en empirisk fråga. Den empiriska frågan är om

fler restriktioner leder till bättre förundersökningar. Denna fråga är otillräckligt belyst inom forskningen. Betänkandet liksom tortyrkommitténs rapporter ger i detta avseende uppslag som är värda att följa upp mer systematiskt. Trots ett likalydande regelverk förordnas restriktioner i väldigt varierande omfattning runt om i landet. Tortyrkommittén noterade i slutet av 1990-talet att häktade med restriktioner på häktet i Göteborg utgjorde 63 procent av samtliga, medan motsvarande andel på häktet i Umeå var endast 10 procent. Detta ställer två forskningsfrågor. Vad är orsaken till denna variation? Och har antalet restriktioner betydelse för förundersökningarnas kvalitet? Vi vet idag inte svaret på dessa frågor. Inför nästa lagreglering av häktesvistelsen kan det vara befogat att lyfta frågan om restriktionernas reella betydelse för brottsutredningen.

I övrigt lämnas förslaget utan erinran.

Remissen har sammanställts för Kriminologiska institutionens styrelse av Magnus Hörnqvist.

Stockholm, den 28 september 2006

Henrik Tham

Stf. prefekt